

DAVČNA OBRAVNAVA DOHODKOV REZIDENTA – RAZISKOVALNO DELO V TUJINI

Pojasnilo DURS, št. 42105-195/2007, 25. 9. 2007

Zavezanec navaja, da je državljan in rezident Slovenije. Trenutno živi v Nemčiji, kjer ima prijavljeno začasno prebivališče in od 1. septembra 2006 dela kot raziskovalec na fakulteti v Nemčiji. Zaradi selitve raziskovalne skupine in s tem delovnega mesta se bo 1. oktobra 2007 preselil v sosednjo Avstrijo, kjer bo zaposlen kot raziskovalec na fakulteti v Avstriji. V Avstriji bo delal predvidoma vsaj tri leta in skupaj z ženo, državljanko Nemčije, živel v najetem stanovanju v Gradcu.

Ker bi se v Sloveniji rad izognil obdavčitvi dohodkov, ustvarjenih v Avstriji, se je pripravljen odpovedati slovenskemu rezidentstvu in ga nadomestiti z avstrijskim.

Vprašanja:

Davek od dohodkov, ustvarjenih v Nemčiji:

1. Ali so dohodki, ustvarjeni v Nemčiji v letu 2007, za razliko od preteklih let (2006 in prej, ko je veljala oprostitve plačila teh davkov na podlagi konvencije o izogibanju dvojnega obdavčevanja med Slovenijo in Nemčijo), obdavčeni tudi v Sloveniji?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje pozitiven, ali ima v Sloveniji v skladu z 20. členom konvencije kot raziskovalec možnost oprostitve plačila davkov od dohodka v Nemčiji, glede na to, da je v Nemčiji delal manj kakor dve leti (13 mesecev)?

3. Ali je možno naknadno (npr. skupaj z napovedjo) vložiti prošnjo za oprostitve plačila teh davkov v Sloveniji?

Davek od dohodkov, ustvarjenih v Avstriji:

4. Kako je v njegovem primeru s plačilom davka v Sloveniji od dohodkov, ustvarjenih v Avstriji, za raziskovalce – nerezidente Slovenije?

5. Ali mora v skladu z 20. členom konvencije kot raziskovalec plačevati prvi dve leti davke od dohodkov, ustvarjenih v Avstriji, tudi v Sloveniji, če zaprosi za avstrijsko rezidentstvo?

Prav tako ga zanima:

6. Kako je s kapitalskimi dobički in bančnimi vlogami v Sloveniji za nerezidente RS?

7. Ali lahko kot nerezident Slovenije registrira in zavaruje osebno vozilo v Sloveniji pod enakimi pogoji kakor rezident?

V zvezi z navedenim pojasnujemo:

Davčna obravnava dohodkov, ustvarjenih v Nemčiji

Ad 1) Dohodki iz zaposlitve, ki jih slovenski rezidenti v letu 2007 dosegajo z delom v Nemčiji, so obdavčeni tudi v Sloveniji.

Zavezanec navaja, da je državljan in rezident Slovenije. Rezidenti Slovenije so od leta 2005 zavezani za plačilo dohodnine po t. i. »načelu obdavčitve po svetovnem dohodku«,

kar pomeni, da so obdavčeni z dohodnino za vse dohodke, ki so jih dosegli v in zunaj Slovenije.

Kadar ima Slovenija z državo vira dohodka sklenjeno mednarodno pogodbo o izogibanju dvojnega obdavčevanja dohodka, je treba upoštevati njene določbe o: dodelitvi pravice do obdavčitve posameznega dohodka, mejni stopnji obdavčitve posameznega dohodka, če je ta predpisana, in uporabi metod za odpravo dvojne obdavčitve dohodka.

Do konca leta 2006 je bila v veljavi *Pogodba med SFRJ in Zvezno republiko Nemčijo o izogibanju dvojnemu obdavčevanju dohodka in premoženja s protokolom* (Uradni list SFRJ – MP, št. 12/88; v nadaljnjem besedilu: pogodba), ki jo je Slovenija v svoj pravni red prevzela z Aktom o nasledstvu sporazumov (Uradni list RS, MP – št. 20/93). Pogodba za odpravo dvojnega obdavčevanja dohodka, ki ga rezident Slovenije doseže z delom v Nemčiji, določa t. i. **metodo oprostitve s progresijo** (dohodek ali premoženje slovenskega rezidenta, ki se po konvenciji lahko obdavči v državi vira – Nemčiji, se v Sloveniji ne obdavči, vendar pa ima Slovenija pravico tak dohodek ali premoženje upoštevati pri določanju davka od drugega dohodka ali premoženja davčnega zavezanca).

Sporazum med Republiko Slovenijo in Zvezno republiko Nemčijo o izogibanju dvojnega obdavčevanja v zvezi z davki od dohodka in premoženja (Uradni list RS – MP, št. 22/06; v nadaljnjem besedilu: sporazum), ki je začel veljati na dan izmenjave listin o ratifikaciji, dne 19. decembra 2006 in se v obeh državah pogodbenicah **uporablja od 1. januarja 2007**, za odpravo dvojnega obdavčenja določa t. i. **metodo navadnega odbitka** (davek v Sloveniji se zmanjša le za znesek davka, plačanega v državi vira – Nemčiji, ki je enak davku, ki bi ga Slovenija sama odmerila od dohodka, doseženega v Nemčiji).

Ad 2) Kot slovenski rezident v Sloveniji ni upravičen do oprostitve plačila davka od dohodkov, ki jih kot raziskovalec dosega z delom v Nemčiji.

V skladu z 20. členom sporazuma (ki se uporablja od 1. januarja 2007) se posameznika, ki obiše državo pogodbenico (t. j. Nemčijo) na povabilo te države ali univerze, višje ali visoke šole, muzeja ali druge kulturne ustanove te države ali na podlagi uradnega programa kulturne izmenjave za obdobje, ki ni daljše od dveh let, samo zaradi poučevanja, predavanja ali **raziskovanja** na tej ustanovi in ki je bil tik pred obiskom rezident druge države pogodbenice (t. j. Slovenije), v prvi omenjeni državi (t. j. Nemčiji) ne obdavči za prejemke za to dejavnost, če ti prejemki nastanejo iz virov zunaj te države.

Ob izpolnjevanju pogojev iz 20. člena sporazuma (povabilo nemške univerze, prisotnost v Nemčiji manj kakor dve leti, prejemki izvirajo zunaj Nemčije), bi lahko kot slovenski rezident uveljavljal posebno davčno obravnavo (oprostitvev plačila davka) v Nemčiji. Ta člen pa v nobenem primeru ne preprečuje, da se takšni dohodki obdavčijo v državi rezidentstva raziskovalca (t. j. v Sloveniji).

Podobno določbo vsebuje tudi 21. člen pogodbe (ki se je uporabljala do konca leta 2006), ki dodatno določa pogoj, da se oprostitvev v drugi državi pogodbenici prizna le, če je raziskovalno delo opravljeno v javnem (in ne v zasebnem) interesu.

Ad 3) Ker je iz navedb zaključiti, da se šteje za slovenskega rezidenta in opravlja naloge raziskovanja na fakulteti v Nemčiji, ne izpolnjuje pogojev iz 20. člena sporazuma in 21. člena pogodbe, na podlagi katerih bi bil lahko upravičen do oprostitve plačila davka v Sloveniji.

Davčna obravnava dohodkov, ustvarjenih v Avstriji

Kakor navaja v vprašanju, bi se rad izognil obdavčitvi dohodkov, ustvarjenih v Avstriji, zato se je pripravljen odpovedati slovenskemu rezidentstvu in postati avstrijski rezident.

Davčna obravnava dohodkov, prejetih iz tujine, je odvisna od rezidentskega statusa posameznika (rezident, nerezident), zato je v njegovem primeru pomembno, da si na krajevno pristojnem davčnem uradu v Sloveniji formalno uredi svoj rezidentski status.

Na splošno se glede na določbe Zakona o dohodnini – ZDoh-2 (Uradni list RS, št. 117/06) za nerezidente Slovenije štejejo osebe, ki niso rezidenti Slovenije; to pomeni, da v Sloveniji nimajo stalnega bivališča, središča svojih ekonomskih in osebnih interesov in so v Sloveniji prisotni manj kakor 183 dni v posameznem davčnem letu.

Po določbah notranjih zakonodaj obeh držav (Avstrije in Slovenije) se posameznik lahko hkrati šteje za rezidenta v več državah v istem obdobju, zato je glede na mednarodne pogodbe določitev rezidenstva zelo pomembna, saj sme posameznika po svetovnem dohodku obdavčiti samo ena od držav pogodbenic, in sicer tista, katere rezident je ta posameznik.

Prelomna pravila za določitev rezidenstva, ki jih določa 4. člen *Konvencije med Republiko Slovenijo in Republiko Avstrijo o izogibanju dvojnega obdavčevanja v zvezi z davki na dohodek in na premoženje* (Uradni list RS – MP, št. 4/98; v nadaljnjem besedilu: konvencija) **se uporabijo le v primeru dvojnega rezidenstva**, ko je treba rezidenstvo posameznika presojati glede na taksativno določena merila iz konvencije. Če je torej posameznik davčni rezident obeh držav pogodbenic, po določbah njunih notranjih davčnih zakonodaj (najpogosteje po merilu stalnega bivališča, običajnega prebivališča, prisotnosti skupaj več kakor 183 dni), se kot prvo merilo za opredelitev njegovega rezidenstva po konvenciji uporabi merilo **stalnega prebivališča**. Če ima stalno prebivališče v obeh državah, se šteje samo za rezidenta države, s katero ima **tesnejše osebne in ekonomske odnose** (središče življenjskih interesov). Če ni mogoče določiti, v kateri državi ima posameznik središče življenjskih interesov, ali če nima v nobeni od držav stalnega prebivališča, se šteje samo za rezidenta države, v kateri **ima običajno bivališče**. Če ima običajno bivališče v obeh državah ali v nobeni od njiju, se šteje samo za rezidenta države, katere **državljan** je. Če je državljan obeh držav ali nobene od njiju, pristojna organa držav pogodbenic vprašanje rešita s skupnim dogovorom.

Ad 4) in Ad 5) Če bi bilo v postopku ugotovljeno, da se za davčne namene šteje za nerezidenta Slovenije, pojasnjujemo, da so nerezidenti Slovenije zavezanci za dohodnino le od dohodkov z virom v Sloveniji.

Kot rezident Avstrije tako od dohodkov, ki jih bo dosegal kot raziskovalec na fakulteti v Avstriji, ne plačuje dohodnine v Sloveniji.

20. člen konvencije, sklenjene z Avstrijo, vsebuje posebnost glede davčne obravnave profesorjev in raziskovalcev. V dveh letih, odkar je fizična oseba prvič prispela v državo pogodbenico in postala njen rezident, da bi poučevala, predavala ali opravljala raziskovalno delo na univerzi, koledžu ali drugi šoli ali kateri koli priznani izobraževalni ali raziskovalni ustanovi te države pogodbenice, in je bila takrat ali pa tik pred tem rezident druge države pogodbenice, se prihodki takšne osebe v zvezi s takšnim poučevanjem, predavanji ali raziskovalnim delom ne obdavčijo v prvi omenjeni državi (v Avstriji).

Ob upoštevanju navedene posebnosti Avstrija oprosti plačila davka od omenjenih dohodkov profesorja ali raziskovalca pod dodatnim pogojem, da ta postane tudi njen rezident zaradi poučevanja, predavanja ali opravljanja raziskovalnega dela v Avstriji.

Iz navedenega je mogoče skleniti: če takšen posameznik postane rezident Avstrije, Slovenija ni več država njegovega rezidentstva, temveč le država vira. Posledica tega je, da ta fizična oseba ni zavezana za plačilo dohodnine od svetovnega dohodka, to je od vseh dohodkov z virom v Sloveniji in zunaj nje, temveč le od dohodkov, ki imajo vir v Sloveniji. V nasprotnem primeru, če se posameznik slovenski državljan kljub navedenemu odloči obdržati status rezidenta Slovenije, ni upravičen do oprostitve plačila davka v Avstriji v dveh letih od prvega prihoda v to državo.

Ad 6) Glede obdavčitve kapitalskih dobičkov in bančnih vlog nerezidentov v Sloveniji odgovarjamo:

Dobički, ki jih nerezident doseže z odtujitvijo nepremičnine, ki se nahaja v Sloveniji, se *lahko* obdavčijo v Sloveniji. Vsi ostali kapitalski dobički (t. j. vrednostni papirji in deleži v gospodarskih družbah, zadrugah in drugih oblikah organiziranja ter dobički iz odsvojitve investicijskih kuponov), pa se obdavčijo *samo* v državi rezidentstva prejemnika dohodka.

Rezident države članice EU ne plačuje dohodnine od dohodka od prihrankov v obliki plačil obresti (skladno z direktivo EU o obdavčevanju obresti), ki ima vir v Sloveniji, če je upravičeni lastnik navedenega dohodka.

Ad 7) Glede pogojev zavarovanja osebnega vozila predlagamo, da se pozanima pri izvajalcih zavarovalnih storitev v Sloveniji, glede registracije osebnega vozila v Sloveniji pa pri Ministrstvu za javno upravo RS ali na naslednjem spletnem portalu:

<http://e-uprava.gov.si/e-uprava/dogodkiPrebivalci.euprava?zdid=449&sid=89>.